

TEIN4citizens – Engaging civil society in cross-border regions for the future of Europe

Staré a nové menšiny – význam identit pro příhraniční regiony v dnešní Evropské unii

1. Kdo jsou naše staré a nové menšiny?

Přeshraniční fórum, které se konalo jak v Klagenfurtu (AT), tak v Lublani (SL) na téma Staré a nové menšiny – *Význam identit pro příhraniční regiony v dnešní Evropě konstatovalo, že zkušenosti a problémy, kterým čelí jak tradiční menšinové skupiny, tak nové menšiny pocházející z nedávných migračních vln, mají určité paralely. Zatímco definice "menšiny" je sama o sobě, přinejmenším z právního hlediska, složitá a nikoli neproblematická, bylo pro účely fóra dosaženo shody o porozumění pojmům stará a nová menšina. "Staré menšiny" byly uznány za historické, tradiční nebo autochonní etnické komunity, které se staly menšinami prostřednictvím překreslování územních hranic nebo přesunu jejich území z jednoho státu do druhého. "Nové menšiny" byly považovány za komunity jednotlivců nebo rodin, které opustily své původní domovské země, aby se přestěhovaly do jiných zemí, často z politických, humanitárních nebo ekonomických důvodů.*

Většina zemí EU zaznamenala nebo zažívá významný nárůst počtu migrantů. Jako takový roste počet lidí s odlišnými kulturami, jazyky nebo náboženstvími, kteří se usazují v různých zemích: z různých důvodů a s různou mírou trvalosti jejich pobytu. Někteří činitelé s rozhodovací pravomocí si uvědomují smysluplný přínos těchto komunit pro společnost, pracovní sílu a hodnotu jejich pozitivního dopadu na demografickou strukturu některých regionů, ale jiné nikoli. V mnoha případech se má za to, že existence velkých přistěhovaleckých a uprchlických komunit s sebou přináší řadu výzev.

Jednou z prvních otázek položených k diskusi bylo, zda je smysluplné a užitečné hovořit o integraci starých i nových menšin do stejného kontextu. Bez ohledu na to, že patří ke starým nebo novým menšinám, však panuje všeobecný pocit souhlasu s tím, že navzdory jasným rozdílům mají obě menšiny určité základní společné rysy, pokud jde o potřeby zachování a rozvoje jejich identity, jazyků a kultur; začlenění do většinových společností; a efektivní participaci na veřejném životě. O této skutečnosti se na fóru diskutovalo, protože postoje různých států vůči starým a novým menšinovým skupinám jsou velmi diverzifikované, ač jsou všechny členy EU

2. Jaký význam mají staré a nové menšiny na evropských hranicích?

Otázky formulované ve vztahu ke starým menšinovým skupinám, jako je slovinsky mluvící menšina v Korutanech nebo italsky mluvící menšiny ve Slovinsku, jsou tradičně spojeny s otázkami práv menšin (týkající se jazyka, školní docházky atd.). Bez ohledu na klasifikaci menšiny jako starou nebo novou existují některá základní tvrzení, která se týkají obou skupin, což však automaticky nenaznačuje, že všechny menšinové skupiny mají ve vztahu k nárokům stejná práva nebo legitimitu. Otázka, které právní nástroje se tradičně uplatňují na staré menšiny a které by dnes mohly být smysluplné i ve vztahu k integraci nových menšin, zůstává relativně nedotčená. Diskuse o těchto nástrojích jasně vyžadují

analýzu toho, jaké jsou rozdíly i podobnosti, pokud jde o specifické potřeby a nároky starých a nových menšin. To také zahrnuje pohled na to, která práva je třeba oběma skupinám zaručit. Tento úkol se může ukázat jako významný v budoucím výzkumu v Evropě, protože systémy, které jsou v současné době zavedeny na ochranu menšin, nikdy nebyly určeny k začlenění nedávných migrantů, kteří nyní tvoří nové "menšinové" skupiny.

Přítomnost velkých přistěhovaleckých a uprchlických komunit představuje řadu otázek a výzev v souvislosti s integrací, kulturními rozdíly, ochranou práv jednotlivců i skupin a celkovým úsilím o sociální soudržnost a jednotu v celé EU, ale zejména v příhraničních regionech. Zároveň se obecně přijímá, že noví migranti mohou významně přispět trhům práce a mohou nějakým způsobem pomoci v boji proti dopadům stárnutí obyvatelstva; pozitivně ovlivňují demografický vývoj. O obou aspektech se diskutovalo v průběhu celého fóra. Panuje shoda, že pečlivé zvážení doplňkovosti mezi "starými" a "novými" menšinami by mohlo být pro Evropskou unii důležitým novým úkolem. Pro zvládnutí této zvýšené rozmanitosti lidí a jejich identity jsou nezbytné veřejné politiky a nové modely, které začleňují nové migranty a přispívají k jejich účinné integraci.

V průběhu diskusí na tomto fóru bylo zřejmé, že snaha sladit nároky a potřeby "starých" menšin a "nových" menšinových uskupení vyplývajících z migrace je nanejvýš důležitá v souvislosti s usmířením a udržováním evropské jednoty v rozmanitosti a ve snaze o tolerantní a rozmanitou integrující se Evropu.

3. Hlasy z fóra

Marika Grüber, vedoucí výzkumná pracovnice Korutanské univerzity aplikovaných věd a Nadine Hellowá z Korutanského úřadu pro uprchlíky a integraci, diskutovala o výzvách, příležitostech a mezích současné integrační politiky v Korutanech. V letech 2014 a 2015 vypracovaly Korutany integrační plán pro menšiny, včetně veřejného a participativního procesu s občanskou společností. Korutanská univerzita aplikovaných věd byla partnerem vědeckého výzkumu, který tento proces podporoval. Projekt se zaměřil na vypracování akčního plánu a vytvoření osmi pracovních skupin zabývajících se převážně otázkami systémů zdravotní péče a trhu práce. Celkem se na celém procesu podílelo více než 2000 osob.

Hlavní výsledky korutanského integračního plánu jsou následující: on-line platforma, která umožňuje místní integrační činnosti, poskytování hodin němčiny pro lepší integraci, psychologický dohled nad žadateli o azyl, seminář o zubní péči, ocenění za integraci a financování projektů pro uprchlíky. V současné době se Korutanský vládní úřad Národního úřadu pro uprchlíky a integraci zabývá výzvami, jako je změna imigračního práva, nedostatečný rozpočet korutanské vlády pro toto téma, boj s extremismem, otázka žen a trhu práce, náboženská dogmata a otázky rovnosti žen a mužů.

Ministr školství, vědy a sportu Slovinska Jernej Pikalo přednesl prezentaci v rámci fóra o tom, jaké je slovinské řešení integračních politik, jaké klíčové výzvy a příležitosti čelí integrační politiky ve Slovinsku. Ministr zdůraznil významnou úlohu lidských práv i v souvislosti s členstvím v EU a slovinským právem a označil je za klíčové pro rámec, v němž jsou integrační politiky ve Slovinsku integrovány. Ministr vysvětlil, že v minulosti Slovinsko většinou řešilo výzvy spojené s italskou, romskou a maďarskou etnickou menšinou, což se v posledních dvou desetiletích změnilo. Pro Slovinsko a Evropskou unii je nyní zásadní identifikovat nové menšiny, jako jsou uprchlické menšiny, menšiny založené na věkových skupinách a menšiny identifikované z hlediska technologií a digitalizace. Opět zde byl zvážen holistický pohled na rozmanitost jednotlivců.

V této souvislosti byly "nové" menšiny jasně definovány jako ty dalece překračující územní, národnostní a etnické hranice a jsou popsány v termínech, které jsou více spojeny s globální občanskou společností. Hlavní otázka pro místní zástupce organizací občanské společnosti, akademiků, občanů a zástupců vlády, veřejných orgánů a také práva EU a evropských institucí tedy zní: Kdo jsou menšiny v této nové globalizované společnosti? Ministr Pikalo navrhl, aby se Slovinsko, podobně jako mnoho jiných zemí EU, průběžně učilo, jak se vypořádat s těmito novými menšinami a zároveň řešilo otázku "starých" menšin.

"O koho mluvíme, když hovoříme o "nových" menšinách v našem globalizovaném světě?"

V uplynulém desetiletí zažila Evropská unie jednu z největších migračních krizí od druhé světové války, a proto bylo zásadní, aby se fórum o nových menšinách zabývalo také migrační krizí. Primož Pevcin, Fakulty veřejné správy Univerzity v Lublani, představil otázku správy věcí veřejných v kontextu EU a diskutoval o migrační krizi, migrační trase západního Balkánu a Slovinsku jako o malém státu na vnější hranici schengenského prostoru. Cílem této prezentace bylo ukázat, jak byla víceúrovňová správa v souvislosti s migrační trasou západního Balkánu, která byla v období 2015 až 2016 obzvláště využívána, během krize neúspěšná, protože rozhodování top-down ignorovalo nižší vertikální úroveň veřejné správy. Přesněji řečeno, na vnitrostátní úrovni existovala extrémní zátěž pro lidské a jiné zdroje vládního aparátu, rozšíření hraničních kontrol, zavedení technických překážek přímého přílivu a vrstvení a oddělení nových právních předpisů s cílem zabránit národní bezpečnosti. Subnárodní úroveň byla vyloučena z tvorby politik a chyběl dialog a konfrontace mezi jednotlivými úrovněmi správy. To ponechala omezenou možnost zapojení její nižší úroveň do rozhodovacích procesů v rámci strategických otázek. Hodnocení víceúrovňové správy během migrační krize ukázalo, že neúspěšná víceúrovňová správa otevřela členům EU nová dilemata: prvním je úloha velikosti státu a institucionálních kapacit, druhá souvisí s národním zájmem versus pravidly EU a třetí s pasivitou orgánů EU během krize.

4. Existuje něco jako identita EU? Co to znamená být občanem EU?

Diskutovalo se o tom, že EU symbolizuje: mírový projekt, kulturní rozmanitost, otevřené hranice, rovné příležitosti, cestování v EU, pracovní příležitosti, příležitosti ke studiu v zahraničí, dobrý systém

zdravotní péče, záruku stejných práv, Schengen a některé společné politiky (do určité míry). Bylo také zdůrazněno, že EU představuje hodnoty, jako je spolupráce, mír, jednota a bezpečnost. Účastníci fóra poznamenali, že se cítí být součástí EU, a že vidí, že některé orgány se snaží propagovat myšlenku identity EU. Ukázalo se však, že v první řadě je důležitá národní identita, zejména kvůli bohaté historii mezi zeměmi a jejich silným národním dědictvím. Proběhla diskuse o tom, zda identita EU závisí na tom, s kým komunikují, např. s přáteli, vrstevníky nebo cizinci, a bylo dohodnuto, že obvykle se identita EU stane významnější, když jednotlivci cestují do zahraničí do USA, Asie nebo Austrálie.

5. Jaká jsou spojení s hranicemi EU?

"Máme výsadu žít v rámci EU, máme snadný přístup do mnoha zemí."

Účastníci vysvětlili, že téma hranic v EU spojují se snadným přístupem do zemí EU a s možnostmi cestování v EU. Účastníci fóra uvedli, že cítí privilegium, protože žijí v schengenských hranicích. Je zajímavé, že když byli účastníci požádáni, aby diskutovali o hranicích EU, spojovali otázku obrany hranic i s vnitrostátní odpovědností, zejména v souvislosti s hranicemi a pohybem uprchlíků.

6. Návrhy a náměty pro budoucí Evropu

Diskutovalo se o vizích pro budoucnost Evropy týkajících se otázek starých nebo nových menšin a specifického významu identity v příhraničních regionech EU. Účastníci vysvětlili, že na místní úrovni by si přáli větší flexibilitu obecně, zejména větší administrativní flexibilitu, a zdůraznili potřebu přeshraničního vzdělávání. Na evropské úrovni si přejí rychlejší rozhodování o zásadních problémech, jako je migrační krize v EU a jednota právních předpisů a norem. Účastníci se domnívali, že budoucí EU potřebuje společný jazyk, a všichni se shodli na tom, že angličtina by mohla být společným jazykem EU. Zástupci EU proto musí poskytnout všem občanům EU příležitost učit se anglicky. Dalším doporučením bylo, aby místní zástupci na místní úrovni důrazněji prosazovali identitu EU a jasněji nastínili hodnotu mezinárodních zkušeností. Místní zástupci by měli: poskytovat studentům systematické vzdělávací příležitosti ve vztahu k EU a jejím pracím; pracovat na účinnější integraci všech evropských zemí; zvážit centralizaci rozhodování v krizích napříč národními orgány; lépe využívat zdroje; a podporovat společný jazyk EU

"Budoucí EU potřebuje společný jazyk, kterým by měla být angličtina".

Appendix: Forum Program – Klagenfurt-Lublaň; 3.-4. říjen 2019

PROGRAM

THURSDAY, OCTOBER 3RD

08:30–09:00	Forum Opening Welcome words from FH-Prof. ⁱⁿ MMag. ^a Dr. ⁱⁿ Kathrin Stainer-Hämmerle and FH-Prof. ⁱⁿ Dr. ⁱⁿ Eithne Knappitsch		
09:00–12:30	PART I: OLD MINORITIES From Past to Present: A historic and legal overview of the 1919 State Treaty of Saint Germain and its Implications today Speakers: Helmut Konrad and Martha Stocker Panel Discussion: STATE TREATY OF ST. GERMAIN South Tirol – Carinthia – Role of the Treaty in the Past and Relevance Today Presenter: Jürgen Pirker (Ass. Professor at the Institute for Public Law and Politics, Uni Graz) and Günter Rautz (Head of the Institute for Minority) Panel Members: Dr. Arno Kompatscher (Governor of South Tirol) and Dr. Peter Kaiser (Governor of Carinthia)	Hermagoras 10. Oktoberstraße 27, 9020 Klagenfurt	 with Eng/Slo Translation if needed
13:00–14:00	Connecting Old and New Minorities in Carinthia: A Personal Journey Talk by Direktor Msgr. Dr. Josef Marketz, Director of the Caritas Carinthia	Sandwirtgasse 2, 9020 Klagenfurt	
14:15	Bus transfer to Ljubljana, Slovenia		
16:00–17:30	PART II: NEW MINORITIES <ul style="list-style-type: none"> Welcome words: Prof. Dr. Janez Stare (Dean of the Faculty of Public Administration) and Assist. Prof. Dr. Iztok Rakar (researcher at the Faculty of Public Administration) Keynote I: Integration Policies in Slovenia: Challenges, Opportunities and Limits Dr. Jernej Pikalo (Professor of Political Science. Minister for Education, Science and Sports of the Republic of Slovenia.) Keynote II: Governing of Migrations (the case of Slovenia 2015) Primož Pevcin, Ph.D. (University of Ljubljana, Faculty of Public Administration) Keynote III: Integration Policies in Carinthia: Challenges, Opportunities and Limits Mag.^a (FH) Marika Gruber (Carinthia University of Applied Sciences, School of Management) / Mag.^a Nadine Hell (Carinthian Government - Office of the National Office Refugee and Integration) 	University of Ljubljana, Faculty of Public Administration, Gosarjeva ul. 5, Ljubljana	

PROGRAM

17:30	Coffee/Tea Break & Snacks	University of Ljubljana, Faculty of Public Administration, Gosarjeva ul. 5, Ljubljana	
17:45–18:30	Small Mixed-Group Discussion: Policies, Borders and Minority Identities		
18:30–19:15	Presentation of Key Points and Round-up		
19:30	Dinner		
21:00–22:00	Return Buses to Klagenfurt		

FRIDAY, OCTOBER 4TH (OPTIONAL PROGRAM)

09:30–11:00	TEIN Group Discussion: - Reports from the previous day (School groups' discussion) - Group reflection of the previous day's input - TEIN Project reflection and forecast	Hermagoras 10. Oktoberstraße 27, 9020 Klagenfurt	
14:00–19:00	Academic Conference 1919 – Staatsvertrag von St. Germain ... 2019 Wie kann das Recht die soziale Situation der Minderheit beeinflussen? (Opening Dr. Karl HREN; Presenter: Dr. Heinrich Neisser and Dr. Günther Rautz)		
19:00–21:00	Panel Discussion: 1919 – 2019: 100 Jahre Volksgruppenschutz: Vom Papier zur Umsetzung Presenter: FH-Prof. ⁱⁿ MMag. ^a Dr. ⁱⁿ Kathrin Stainer-Hämmerle		

SATURDAY, OCTOBER 5TH (OPTIONAL PROGRAM)

09:00–13:00	Cross-border Walk Carinthia - Slovenia From the Luschaalm to Sv. Ana Ending at the traditional Restaurant „Riepl“ Meeting Point: Restaurant Riepl Lead: Dr. Karl HREN und Dr. Günther Rautz Accompanied by Franc-Jozef Smrtnik, Major from Bad Eisenkappel/Železna Kapla; Fr. Lesjak, županja v Črni na Koroškem	Restaurant Riepl	
-------------	---	------------------	----------

University of Ljubljana
Faculty of Public Administration

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

For more information:

<http://www.transfrontier.eu/tein4citizens/>

@TEIN4Citizens

